

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

У 2025–2026 навчальному році одним із важливих напрямів діяльності ліцею було забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на якісну освіту, соціалізацію та всебічний розвиток шляхом впровадження інклюзивного навчання. Робота здійснювалася відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти та інших нормативно-правових документів у сфері інклюзивної освіти.

Упродовж навчального року інклюзивним навчанням було охоплено 5 учнів, для яких організовано освітній процес у 4 інклюзивних класах. Для кожної дитини створено команду психолого-педагогічного супроводу, до складу якої увійшли адміністрація закладу, практичний психолог, вчитель-логопед, асистенти вчителів, педагогічні працівники та батьки. Команда супроводу здійснювала систематичний моніторинг розвитку учнів, аналізувала динаміку навчальних досягнень і коригувала освітні маршрути відповідно до потреб кожної дитини.

Для всіх учнів з особливими освітніми потребами були розроблені та реалізовані індивідуальні програми розвитку (ІПР), складені індивідуальні навчальні плани з урахуванням рекомендацій інклюзивно-ресурсного центру та особливостей психофізичного розвитку дітей. Регулярно проводилися засідання команд психолого-педагогічного супроводу, під час яких обговорювалися результати навчання, питання адаптації та соціалізації учнів, визначалися подальші напрями підтримки.

Організація інклюзивного навчання перебувала на постійному контролі адміністрації закладу освіти. Упродовж навчального року здійснювався системний моніторинг якості надання освітніх послуг учням з особливими освітніми потребами, виконання індивідуальних програм розвитку, ефективності роботи команд психолого-педагогічного супроводу та дотримання вимог чинного законодавства у сфері інклюзивної освіти.

Значна увага приділялася методичному супроводу педагогічних працівників та підвищенню їхньої професійної компетентності щодо організації освітнього процесу в інклюзивних класах. З метою вдосконалення практичних навичок роботи з дітьми з особливими освітніми потребами протягом року проведено низку навчально-методичних заходів, семінарів, консультацій та педагогічних майстерень, серед яких: «Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП», «Інклюзивний урок: практичні прийоми», «Навчання дітей з ООП: адаптація та модифікація навчальних програм», «Цифрова трансформація інклюзивної освіти: цифрові можливості для осіб з ООП», «Дитина з РДУГ у класі».

Під час проведення методичних заходів педагоги ознайомилися з сучасними підходами до організації інклюзивного навчання, особливостями створення безпечного та комфортного освітнього середовища, методами підтримки навчальної мотивації учнів з ООП та способами забезпечення їх активної участі в освітньому процесі. Особливу увагу було приділено питанням розроблення та реалізації індивідуальних програм розвитку, визначення рівнів

підтримки, здійснення адаптації та модифікації навчальних матеріалів відповідно до освітніх потреб кожної дитини.

Важливим напрямом роботи стало опрацювання практичних інструментів організації інклюзивного уроку, використання цифрових ресурсів і технологій для підвищення доступності навчання, а також вироблення ефективних стратегій взаємодії з учнями, які мають порушення уваги, поведінкові особливості або труднощі у навчанні. Педагоги обмінювалися власним досвідом, аналізували практичні кейси та спільно шукали шляхи розв'язання проблемних ситуацій, що виникають під час роботи в інклюзивних класах.

Проведена методична робота сприяла підвищенню професійної майстерності педагогічних працівників, удосконаленню системи психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами та забезпеченню якісної реалізації принципів інклюзивної освіти в закладі.

— • Семінар для вчителів • —

«Адаптація та модифікація навчальних програм для учнів з ООП»

Інклюзія починається з розуміння Адаптуємо зміст, відкриваємо можливості Кожен учень важливий Підтримка сьогодні – успіх завтра

Адміністрацією ліцею систематично відвідувалися уроки в інклюзивних класах, здійснювався моніторинг якості освітнього процесу, ефективності взаємодії педагогів та асистентів учителя, реалізації корекційної складової навчання, а також врахування індивідуальних особливостей кожної дитини під час планування та проведення навчальних занять.

Освітній процес в інклюзивних класах організовувався на засадах особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Педагоги

забезпечували адаптацію навчального матеріалу відповідно до можливостей і потреб учнів, використовували диференційовані завдання, індивідуальні картки, покрокові інструкції та інші засоби підтримки. Такий підхід сприяв активному залученню всіх учнів до освітнього процесу, створював атмосферу співпраці, взаємоповаги та прийняття різноманітності.

Важливою складовою роботи стала діяльність фахівців команд психолого-педагогічного супроводу. Корекційно-розвиткові заняття проводили практичний психолог, учитель-дефектолог, учитель-логопед. Робота була спрямована на розвиток мовлення, комунікативних навичок, емоційно-вольової сфери, уваги, пам'яті, пізнавальної діяльності, подолання тривожності та формування навичок соціальної взаємодії. Заняття проводилися індивідуально та відповідали рекомендаціям інклюзивно-ресурсного центру.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснювалося відповідно до чинних нормативних документів Міністерства освіти і науки України. Педагоги активно використовували формувальне оцінювання та технологію портфоліо, що дозволяло відстежувати індивідуальний прогрес кожної дитини та підтримувати її навчальну мотивацію. Важливу роль в організації інклюзивного навчання відігравали асистенти вчителів, які забезпечували педагогічну підтримку учнів під час освітнього процесу, сприяли їхній соціалізації та адаптації, здійснювали постійну взаємодію з педагогами та батьками. Спільна робота педагогічних працівників, фахівців супроводу та родин учнів створювала умови для успішного навчання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Протягом року в ліцеї також здійснювалися системні заходи щодо формування безбар'єрного освітнього середовища, розвитку культури поваги до різноманітності, толерантності та підтримки кожного учасника освітнього процесу. Особлива увага приділялася створенню умов, за яких кожна дитина могла відчувати себе повноцінним членом шкільної спільноти, реалізовувати свій потенціал, вільно висловлювати власну думку та брати активну участь у навчальній і позакласній діяльності.

З метою формування позитивного ставлення до інклюзії, виховання взаємоповаги та емпатії серед учнів проводилися виховні години, тематичні бесіди, інтерактивні заняття, тренінги та інформаційно-просвітницькі заходи. Учні долучалися до творчих проєктів, спрямованих на усвідомлення цінності людської різноманітності та важливості взаємопідтримки. Під час проведення заходів значна увага приділялася формуванню навичок ефективної комунікації, ненасильницького спілкування, взаєморозуміння та конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій.

Упродовж навчального року класними керівниками, практичним психологом та педагогічними працівниками проводилася цілеспрямована робота з формування в учнів позитивного ставлення до людей з особливими освітніми потребами, подолання стереотипів та упереджень, розвитку культури прийняття та підтримки. Під час тематичних заходів учні знайомилися з поняттями рівних

прав і можливостей, безбар'єрності, соціальної відповідальності, вчилися розуміти потреби інших людей та надавати підтримку тим, хто її потребує.

Аналіз роботи свідчить, що в закладі створено належні організаційні та педагогічні умови для впровадження інклюзивного навчання. Разом із тим подальшого вирішення потребують питання оснащення освітнього процесу спеціальними технічними засобами та дидактичними матеріалами для дітей з особливими освітніми потребами, облаштування ресурсної кімнати відповідно до сучасних вимог, а також забезпечення кадрової потреби в асистентах учителя.

Результати роботи підтверджують, що інклюзивне навчання є важливим чинником забезпечення рівного доступу до освіти, розвитку особистісного потенціалу дітей та формування в учасників освітнього процесу цінностей взаємоповаги, підтримки й соціальної відповідальності.